

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih Svetosti papeža Leona XIII.,

Njih Prezvzišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 4. zvezka.

O božjem potu s Tersata v Loret	97.
Zgodba svetih gorkumskih marternikov.	
VI. pogl. Sv. marternike zapro in terpinčijo. Stanovitnost župni- ka Poplja	99
VII. pogl. Hezi martrajo frančiškane. Grozovito terpinčijo gvar- dijana	104.
Letna spoved	108.
Blaženi Janez z Aljvernije, tovariš sv. Frančiška iz njegovega 1. reda.	
Tretje pogl. Kako je Janez prestopil k frančiškanom.	110.
Četerto pogl. O njegovem življenju in ostroti.	111.
Peto pogl. Kako je rad premišljeval in Boga hvalil v vseh rečeh.	113.
Slabe misli. I. Kedaj so slabe misli greh?	115.
Mesečna duhovna samota. Mesec aprilj. Dopoldansko premišljevanje	118.
Popoldansko premišljevanje	120.
Sv. Aljfonz tolaži dušo v britkosti (Dalje)	123.
Priporočilo v molitev	126.
Zahvala za vslišano molitev	126.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1895.

Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo.

(Dalje.)

Razen z velevniki se pa pri nas dandanašnji enklitike z besedami, ki jih imajo pred sebo, ne vežejo tako terdno, da bi delale ž njimi tako rekoč eno besedo, ali da bi se čutilo, ako stoje mej dvema naglašanima besedama, da so naslonjene na sprednjo, ne na naslednjo, da so torej res enklitike, ne proklitike. Da bi bilo me v stavku „mati me poznajo“ naslonjeno na sprednjo, ne v stavku „mati ne poznajo“ pa na poslednjo besedo, tega po sedanjih izreki ne čutimo, ali prav za prav čutimo, v obeh primerih enako, zvezo nenaglašene besedice z naslednjo naglašeno.

Vender smemo reči, da je v naši slovenščini sploh dobro ohranjen stari red, ki pravi, da stoje enklitike na **drugem** mestu v stavku.¹⁾

V odvisnih stavkih velja to pri nas kaker v hervaščini, enklitike stoje berž za konjunkcijo ali relativom: „Bog daje, da se grešnik kaje“²⁾, po naše: „Bog da, da se grešnik kesa“. V hervaščini pa velja to prav po besedi tudi v glavnih stavkih; zato se pravi tam: „Moj se brat ženi, tvoja se sestra udaje. Hrabri se Jurišić boraše junački. Ptica je i jelen brz. Ja smo i gospodin Simo Milutinović živjeli u Srbiji. Judita se je i Holoferne sastala na razkrižju.“ — Po naše ne gre tako. Mi jemljemo vkup, kar gre vkup in skupaj dela prvi člen stavka, in za njim še le pride enklitika: „Moj brat se ženi, moja sestra se moži. Hrabri Jurišić se je boril junački. Ptič in jelen sta hitra. Jaz in g. Simon Milutinović sva živela v Srbiji. Judita in Holofernes sta se sešla na razkrižju.“ — V hervaščini bi bilo to napačno.

Če se pa v hervaščini enklitike niso postavile za prvo naglašeno besedo, se mora za vsemi, ki so ž njo v zvezi ko prvi člen stavka, tako rekoč stavek v novič začeti in za prvo naglašeno besedo po tem novem začetku se postavijo enklitike: „Hrabri Jurišić — boraše se junački. Ja i gospodin Simo Milutinović — živjeli smo u Srbiji. Dogadjaje naroda srbskoga — slabo je kad rodjeni Srbin opisivao u ono vrijeme, kada su se dogadjali.“ — Po naše spet tako ne gre. Mi ne bi rekli: „Dogodbe serbskega naroda redko je kedaj rojen Serb opisoval tisti čas, ko so se godile“ — temuč: „Dogodbe serbskega naroda je redko kedaj rojen Serb opisoval“ itd. Prav tako ne velja: „Hrabri Jurišić boril se je junački. Jaz in g. S. Milutinović živela sva v Srbiji.“ Tako govorjenje je našim zapadnim narečjem, ki so podlaga knjižni slovenščini,

¹⁾ Primeri: Jakob Wackernagel „Ueber ein Gesetz der indogermanischen Wortstellung“ (Indogermanische Forschungen I. pg. 333—434).

²⁾ Hervaški primeri so iz Webrove Skladnje ilirskoga jezika. U Beču 1859.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIV. tečaj.

V Gorici, 1895.

4. zvezek.

O božjem potu s Tersata v Loret.

Za ta posebni božji pot po morju se je ustanovil v samostanu na Tersatu pripravljavni odbor, ki naznanja v oklicu pisanim 1. sušca 1895 mej drugim naslednje:

Odbor se je obernel naprej do prevzv. gospoda škofa Loretskega in Rekanatskega ter do ravnatelja tamkajšnjih svečanosti, da dovoli en dan na naše razpolaganje v sv. hišici. Določen je **8. dan majnika t. l.** Za ta dan je odbor najel pri avstrijskem Lojdu velik parobrod za 400 in več romarjev.

Še drugi velik parobrod bo sprejemal romarje z otokov, da se jim prihrani pot do Reke.

Parobrodi bodo plavali tako: Dne 7. majnika pred drugo uro popoldne se snidejo romarji v cerkvi na Tersatu, odkoder bodo po petih lavretanskih litanijah in blagoslovu s presvetim rešnim Telesom krenili v procesiji na Reko, da se v loki na parobrod odpravijo. Okoli štirih se bo krenilo proti Jakinu (Ankoni), kamer bo parobrod priplaval okoli štirih zjutraj 8. majnika. — Na kolodvoru bo čakal že pripravljen poseben vlak, da popelje romarje v Loret. S kolodvora v Loretu se bo krenilo v procesiji proti veliki cerkvi, v kateri je

sveta hišica Marijina, in tam bodo počastili naši romarji s pobožnim pozdravom in poklonom Mater Božjo.

Duhovniki bodo po versti začeli brati svete maše, bodisi v sveti hišici ali pa na oltarju oznanjenja. Mej tem bodo pristopali drugi romarji k svetemu obhajilu. Po vsem tem bodo mogli ogledati cerkev, dragocene darove in druge stvari po mestu.

Ob štirih popoldne tega dne se vernejo v Jakin po železnici. Okoli 9. ure zvečer krene parobrod nazaj proti Reki, kamer pride okoli devetih dopoldne 9. majnika. Tu pojdejo romarji v cerkev sv. Vida marternika, kjer je čudodelno razpelo, ter bodo pri zahvalni sv. maši.

Stróšek plavbe in yozarine tega pota znaša tja in nazaj:

za tretje mesto 6 gl. ali 12 kron;

za drugo mesto 8 gl. ali 16 kron;

za prvo mesto 10 gl. ali 20 kron.

S to priliko se ponuja lepa in vgodna priložnost vsem, ki žele iti v Rim, kjer se bo obhajala prihodnjega majnika 300 letnica velikega prijatelja Božjega, sv. Filipa Nerija. Tudi bo prilika videti in pokloniti se sv. očetu Leonu XIII. — V Rimu se bo moglo ostati do 10 dni. Vračalo se bo lahko ali po istem potu čez Jakin z navadnim parobrodom na Reko, ali pa po suhem čez Asiz, Florencijo, Bolonjo, Benetke in Padovo in dalje domov. Tistim, ki bodo popotova i v Rim, se polovica vplačanega zneska do Loreta berž poverne.

Romanju se pridružijo, kaker je znano, presv. gospod škof Kerčki, bi vabijo v postnem listu svoje ovčice, da jih spremijo tudi v Rim. Najlepša prilika torej za romanje v Rim z enim naših škofov, ki bodo romarje predstavili tudi sv. očetu papežu.

Odbor se obrača s prošnjo do vlč. župnikov in duhovnih pastirjev, da priporoče svojim vernikom to primerno romanje s Tersata v Loret, odnosno v Rim, da sprejmejo in vpišejo tiste, ki se oglasijo do 25. tega mesca in berž nato Odboru pošljejo imenik romarjev svoje župnije, tako da bi mogoče do 1. malega travna vedeti skupno število romarjev. — — —

Mi smo ta oklic za 3. zvezek prepoznó prejeli; pričujoči je pa zanj blizu prekasen. Vender upamo, da so tisti naši naroč-

iki, ki so se namenili na to božjo pot, že po drugih potih ob pravem času zvedeli, kar je bilo treba. Mi jim želimo iz serca srečno in vsega blagoslova božjega polno romanje. Duhovne dobrote, katerih se morejo vdeležiti v Loretu, so popisane v 1. zvezku tega leta. Naj jim bo priporočeno v pobožni spomin v sveti Marijini hišici tudi „Cvetje“ in vsi, ki se trudijo z njim!

Zgodba svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

VI. POGlavJE.

Svete marternike zapro v grozno ječo in jih na razne načine terpinčijo in nadlegujejo. — Lepa stanovitnost župnika Poplja.

Kmalu na to ko so bili spustili iz grada vjete meščane, so odpeljali p. gvardijana in vse njegove sobrate iz omenjenega prostora v neko vmazano, smerdljivo, podzemeljsko ječo, v kateri sta bila vže oba župnika in drugi duhovniki. To je bilo ravno v petek, ko je kristjanom po cerkveni zapovedi prepovedano meso jesti. Za večerjo so prinesli silno lačnim jetnikom mesnih jedi. Pa nobeden ni hotel teh jedi pokusiti razun enega duhovnika, ki je toliko pozabil na dolžno pokorščino in kerščansko dolžnost, da je sam jedel in tudi druge priganjal, naj jedo. Pa sè svojim prigovarjanjem ni nič opravil, čeravno so mnogi zaradi slabosti komaj po konci stali, zakaj od prejšnjega večera niso skoraj nič vžili, in zraven so morali celi dan toliko terpeti.

Kaker v bogoslovskih znanostih dobro poučeni možje so sicer dobro vedeli, da je vse dobro, kar je Bog vstvaril, da je, kaker uči sv. apostelj, čistim vse čisto, in da cerkvena zapoved ne veže v taki skrajni sili; vender so zavergli ponujene mesne jedi iz dvojnega vzroka. Pervič zato, ker so jim cerkveni sovražniki ponudili mesne jedi le iz zaničevanja cerkvene zapovedi, zakaj v mestu ni bilo nobene težave dobiti rib in drugih postnih jedi; drugič pa, ker so vedeli (kaker nekedaj pri Judih častiljivi starček Eleazar), da jih bodo precej obrekovali pri ljudstvu, kaker da so vže pričeli odpadati od papeževske vere ali so vsaj

nekaj tacega storili, kar nasprotuje njih nauku. Gotovo bi bilo to v pohujšanje slabim in omahujočim v veri. Toraj le iz najsvetejših in pametnih vzrokov so se sv. marterniki tako stanovitno branili vživati mesne jedi, ker tako so najbolj mogli pokazati svojo gorečnost za čast božjo in zveličanje bližnjega. Oni duhovnik, ki je bil vžil mesne jedi, je moral sicer še marsikaj terpeti, toda marterniške krone le ni dosegel. Gotovo žalosten zgled, da kedor ni v malem zvest tudi v velikem ne bo!

Jetniki so bili sprevideli, da jim ni kar nič upati na rešitev, temuč da se je treba zè vso resnobo pripraviti na smert in grozne martre. Neketeri izmej njih so se zelo bali smerti ter se tresli pred bližnjim terpljenjem. Temu se ni čuditi; zakaj vsaki človek se terpljenja in smerti boji. Toda vojščak Kristusov se ne da toliko premagati tej naturni slabosti, da bi dovolil v kaj pregrešnega, temuč njegova volja je vedno podveržena božji volji. Kako nevstrašeno in serčno so se vojskovali naši sveti marterniki, bo pokazala zgodba, ako je sploh mogoče z besedami to dovolj vredno povedati. Zakaj v resnici ni lahko popisati, kaj vse so morali mnogo dni in noči terpeti v grozni ječi ti sveti marterniki. Izpostavljeni so bili namreč grozov.tosti in terpinčenju od strani divjih, hudobnih vojščakov.

Ako se je zljubilo peklenko hudobnim krivoverskim vojakom v gradu, svojo razposajenost uganjati z jetniki, jim tega ni nobeden branil in lahko si mislimo, da so dobro porabili to prostost. Skoraj vsakokrat, ko so se dobro najedli in napili, so si napravili na tak brezbožen način svoj kratek čas. Prišli so v ječo, preteпали se šibami in pestmi vboge nesrečneže, teptali z nogami, sem ter tja jih vlačili in martrali, kaker se je komu ljubilo. Mej takim početjem so zaničevali jetnike na najgerši način, sploh ničesar niso opustili, kar je moglo veseliti njih spačeno, ostudno poželjivost in povečati terpljenje vbožcev. K taki razdivjanosti jih je vleklo njih pokvarjeno in v hudobiji vkoreninjeno serce; zakaj večina izmej njih so bili morski roparji, vbijavci ali očitni hudodelci. Veliko bolj pa je bil vzrok njih gerde popačenosti ta, ki je lasten krivovercem in sploh take verste ljudem, namreč serdito sovraštvo proti služabnikom božjim, posebno redovnikom. Kako bi bilo pa tudi mogoče, da bi ne sovražili ti brezbožni hudobni ljudje (če se jih sploh ljudi imenovati more) tiste, ki so bili popolnoma drugačnega življenja in obnašanja, kaker oni sami.

Kaker spričuje sv. Janez, ljubljenec Jezusov, tudi Kajnu ni iz drugega vzroka ybil svojega brata, kaker ker so bila njegova dela hudobna, njegovega brata pa dobra. (1. Jan. 3, 12). Kaker v nravnem življenju ni večega nasprotja, kaker je ono mej dobrim in slabim, mej pravo in napačno vero, tako tudi ni mej ljudmi bolj zagrizenega in serditišega sovraštva, kaker je tisto, s katerim hudobni preganjajo dobre zavoljo čednosti in pobožnosti. Zraven omenjenih dveh vzrokov je bil pa še tretji in najpomladitniši ta, ker so kervoločni rabeljni vedeli, da se jim ni bati nobenih kazni, naj počnejo jetniki, kar koli hočejo. To je tista razuzdana prostost, po kateri tolikanj hlepe hudobni brezbožni ljudje. O nji je nekedar rekel naš gospod Jezus Kristus, ko je o enakih hlapcih hudobije govoril: „To je vaša ura in oblast teme.“ (Luk. 22, 53) Kaker je dala božja previdnost judom za malo časa oblast čez Kristusa, tako jo je gotovo dal Bog tudi hezom čez svoje služabnike, da bi ti na ta način postali podobni Kristusu, svoji glavi, kot udje njegovega telesa in enkrat deležni bili njegovega poveličanja, po besedah aposteljna: „Ako boste z menoj terpeli, boste tudi z menoj poveličani. (Rim. 8, 17.)

Toda vernimo se nazaj k naši zgodbi. Dobro bo, ako se nekoliko bolj natančno seznanimo z grozovitostmi, ketere so počenjali prvo noč, kervoločni ljudje, hlapci teme, z otroci luči. Zakaj ta napad je bil prvi in najhujši, zraven je bil nočni čas tudi prav primeren za taka dela teme.

Ko so se bili rabeljni dobro najedli in napili, so si hoteli tudi kako veselje napraviti in sicer na način, ki je bil prav njih vreden. Popustili so popivanje, priderli v ječo, vpili in režali nad jetniki ter govorili: „Odrežimo jim nos in ušesa ter pribimo na križ te malikovavce in bogotvorce.“ Tako so ti brezverski ljudje imenovali mašnike Kristusove, zavoljo skrivnostnega posvečenje pri sv. maši. Prinesli so bili seboj tudi lestvice, kar je neketere močno prestrašilo, ker so mislili, da jih bodo precej obesili in vmorili. Vojaki so prinesli te lestvice pa le iz tega namena, da bi privezali nanje svete marternike ter jih martrali, kaker bi se jim zljubilo.

V ta namen so prinesli tudi cel zvezek palic. Na to si je rekel dati eno lestvico neki mož iz Gorkuma, Švarc po imenu, čiger vest je bila gotovo tako černa kaker njegovo ime. Vže si jo je bil prav pripravil, kar pride gotovo po božji previdnosti, neki človek, ki je glasno zaklical, da je prišel z vojaki Viljem

Turkus, ter se vže bliža mestu. Ta je bil namreč sin grajskega poveljnika, ki so ga vže včeraj zastonj pričakovali. Na to naznanilo so vojščaki vsi preplašeni zapustili ječo ter hiteli na mestno obzidje, da bi odbili sovražnika. Ta čas so porabili jetniki, da so se spovedali svojih grehov ter oserčevali eden drugega za bližnje terpljenje in smert. Eden izmej njih pa, mehkužen in strahopeten vojščak Kristusov, kar ni mogel misliti na smert, z rokami je vil in glasno zdihoval. Zastonj ga je opominjal župnik Leonard, naj zaupa v Gospoda Boga, naj bo serčan, naj zaničuje smert iz ljubezni do sv. vere in naj misli na večno plačilo. Ta je bil ravno tisti, ki je bil vže poprej večkrat z besedo in djanjem pokazal svojo bojzljivost. Ko so mej tem vojščaki spoznali, da je bilo omenjeno naznanilo neresnično, so se vernili precej nazaj v ječo, da bi zdaj toliko bolj mirni in brez strahu nadaljevali pretergano grozovitost. Postavili so se v en kot ječe ter zapovedali jetnikom eden za drugim k njim priti. Ker so ti mislili, da jih bodo vse po versti obesili, in niso vedeli, kateri naj bi šel prvi tja, so ostali vsi skupaj na enem mestu. Zato so zaklicali vojščaki: „Mi hočemo enega od černosuknježev.“ Tako so imenovali svetne duhovnike zaradi njih obleke, frančiškane pa so imenovali erjavosuknježe. Svetne duhovnike so si izbrali prve zato, ker so upali najti pri njih kaj denarja; pri frančiškanih so vedeli da je zastonj iskati. Na njih klic je odgovoril Leonard: „Pripravljen sem,“ in hitro ter nevstrašeno se jim je približal, z lastnimi rokami je razkril vrat in persi, pokleknil in nagnil glavo, da bi mu jo odsekali. Vender je premagala za kratek čas lakomnost hezov po denarju njih kervoločnost, zato so serčnemu župniku zapovedali oddati svoj denar. Leonard jim je dal vse, kar je imel pri sebi in na to so ga spustili. Za njim je prišel na versto Godfrid Dunej. „Ti nam moraš pokazati skrite zaklade“ tako so ga nagovorili.

Vender so ga spustili po kratkem nadlegovanju, ker so spredvideli, da takemu slaboumnemu človeku, za kar so ga imeli, nobeden ne bo razodeval skrivnosti. Za njim je prišel na versto predstojnik redovnic reda sv. Avgušтина, častitljiv in svet starček. Vprašajo ga, kje so samostanski zakladi. On jim berž da ves denar, kar ga je imel pri sebi, in reče, da ne ve za nobene druge zaklade. Hudobneži pa s tem odgovorom niso bili zadovoljni, kaker tudi ne z malo denarjem, ki so ga pri njem našli, temuč to je njih lakomnost še bolj razvnelo in na vse mogoče

načine in z raznim pretenjem so ga hoteli prisiliti, da bi jim povedal, kje so skriti zakladi. Nastavili so mu na čelo puško ter se grozili, da ga precej vstrele, ako ne izda zakladov. Seveda tega ni mogel povedati, ker je bil samostan vbog in ni imel nobenih zakladov.

Neketeri hudobni meščani so povedali vojščakom, da so shranili katoličani velik kup denarja v gradu. To je bil vzrok, da so vse poskušali, da pripravijo jetnike k temu, da bi jim povedali, na katerem kraju je denar skrit. Zé vso silo so toraj planili nad Nikolaja Poplja, mlajšega župnika, na keterega so bili vže tako vsi razkačeni, posebno zato, ker je v pridigah zé vso gorečnostjo pobijal krivoverstvo. Najprvo zahtevajo od njega s hudimi grožnjami, naj pove, kje so shranjeni cerkveni zakladi. Ker so pa kmalu spoznali, da na ta način ne omajejo njegove stanovitnosti, so poskusili sè silo. Vstopijo se predenj in ga tako terdo zgrabijo, da se ni mogel geniti na nobeno stran. Na to namerijo nanj z nabito pištolo, kaker bi ga hoteli precej vstreliti. Zraven tega pa niso zahtevali od njega samo zlata in srebra, temuč iztergati so mu hoteli iz serca najdražji zaklad, sv. katoliško vero. Tako jih je podkuril satan proti služabniku božjemu z dvojno hudobijo; z lakomnostjo, da bi ga oropali denarja, z nejevero, da bi mu vzeli Kristusa. Ali mar ne pravim prav, vzeti so mu hoteli Kristusa, ker se Kristus ne da najti zunaj cerkve in katoliške vere? Z največim zaničevanjem so ga začeli siliti, naj zdaj spoznava očitno, kar je tolikokrat zagovarjal v pridigah. Zaničevali so ga: „Glej, far! kje je zdaj tvoj dolgi jezik in tvoja baharija, s katero si se s pridižnice doli bahal, da si z veseljem pripravljen za vero vmreti. Dobro! zdaj govori, zdaj reci, da hočeš svoje bahaste besede poterčiti z djanjem in svoj nauk spričati sè smertjo.“

Nevstrašeno in glasno je odgovoril syeti mož na te besede: „Da! z veseljem hočem preterpeti smert za katoliško vero in posebno še za njen nauk, da je v Najsvetejšem zakramentu pođ podobami kruha in vina pravo telo in prava kri našega Gospoda Jezusa Kristusa resnično pričujoča.“ Po tem očitnem in slovesnem pričanju sv. vere je mislil, da bo moral precej vmreti in zavoljo tega je zavpil na ves glas, da se ga je slišalo po cellem gradu: „O gospod! v tvoje roke izročam svojo dušo.“ Vojščak, ki je deržal vedno vanj namerjeno pištolo, si vender nê upal sprožiti. Bog je zaderžal roko grozovitneža, da bi prihranil

še za lepšo krono spričevalca svoje resnice. Vojščaki, silno razdraženi zavoljo nepremagljive stanovitnosti tega moža, so vendar še upali dobiti zaklade v roke ter so v ta namen poskusili drugače. Vzeli so nemu frančiškane pas, s katerim je bil prepasan, na enem koncu so zvezali župnika za vrat, drugi konec so vergli pa čez vrata ječe ter začeli nesrečnega sè vso silo gori in dolu vlačiti. To je trajalo tako dolgo, da je župnika tesno zvezana vervca skoraj zadušila. Vže je bil blizu smerti in vendar niso nehali ti nečloveški rabeljni siliti vanj, da bi jim povedal, kje so skriti zakladi. Ker je pa ostal stanoviten in je bil vže na pol mertev in brez zavesti so ga slednjič le odvezali ter pehnili od sebe. Polagoma je prišel k zavesti, vendar je pa do svoje častitljive smerti ohranil erdečo progo okolu vratu, katero mu je bil vtisnil tesno zade gnjen pas.

VII. POGlavJE.

Hezi martrajo frančiškane ter jih silijo izdati skrite zaklade. — Grozovito terpinčijo gvardijana.

Zdaj je prišla versta na frančiškane. Zahtevali so rabeljni denar od vbožcev Kristusovih. Sicer so vojščaki dobro vedeli, da po redovnem vodilu ne sme nobeden denarja imeti, vendar jih je zaslepila lakomnost tako, da so si mislili, frančiškani so le na videz tako vbožni, ali skupaj imajo pa obilno premoženje, najberž ima tudi vsak za se kje denar skrit. Vendar, hvala Bogu! nobenega ni bilo moči dolžiti tolike hudobije. P. gvardijan je tako ostro pazil, da se je natančno spolnjevalo sv. vodilo, da si gotovo ni nobeden upal skrivaj denarja hraniti; tudi je on tako ljubeznjivo in očetovsko za potrebe vsaketerega skerbel, da nobenemu še na misel ni prišlo, zase pridobiti kak denar.

Da bi hitreje kaj zvedeli in denar dobili, so sklenili vojščaki pričeti z mlajšimi redovniki. Od njih mladosti so pričakovali, da bodo toliko prej kaj izdali ali vsaj v martrah vdali se. Kaker volkovi so nad nje planili ter jih tako nevsmiljeno preteпали, da so nemu zob izbili. To praznoto v čeljustih je ta pozneje ko je bil oproščen še večkrat rad pokazal; on namreč ni bil iz števila svetih marternikov. Na to so izbrali enega brata lajika, ki je pa začel glasno vpiti in jokati. Gvardijan in drugi bratje so ga sočutno spodbujali k poterpežljivosti. Ko so ga pa vojščaki le naprej grozovito preteпали in ga silili, naj pove, kje

je denar in kje so cerkvene dragocenosti, je on mej jokom rekel, da za to ve le njegov predstojnik, da za to skerbi le p. gvardijan. Na to so vprašali vojščaki: „Keteri izmej vas je predstojnik teh izdajalcev?‘ Izdajalce in hudodelce so imenovali sploh vse, ketere so zavoljo sv. vere sovražili in ketere so hoteli ljudstvu očerniti. Popusili so tedaj mlajše redovnike ter planili na p. vikarija, keterega so imeli zavoljo njegove častitljive starosti za gvardijana. Nastavili so mu bodalo na persi ter mu žugali, da ga bodo pri tej priči prebodli, ako ne spozna resnice. Patru bi bilo lahko rešiti se te nevarnosti, ako bi bil le eno besedo zinil, ter povedal, da ni on gvardijan. Toda molčal je, ker se ni hotel rešiti s tem, da bi družega spravil v nevarnost. Gotovo lep izgled in dokaz ljubezni do predstojnikov. Nič manj je pa hvale vredno to, kar je storil p. gvardijan za p. vikarija. Ko je namreč ta molčal in mirno pričakoval terpljenje, se je gvardijan prostovoljno ponudil ter glasno povedal, da je on predstojnik. Ta dobri oče in pastir ni mogel terpeti, da bi moral kedo zaradi njega najmanjše martre prestati. Na to so divjaki pustili vikarija p. Jeronima pri miru ter planili nad p. Nikolaja, kaker bi ne bil človek temuč divja zver ali kak razbojnik. Grozno so vpili in ga nevsmiljeno po celem životu pretepali. Strašne martre so mu žugali, pa na vse to je p. Nikolaj krotko odgovoril: „Znano vam je, da smo prinesli v grad kelihe in druge svete cerkvene posode in jaz ne dvojim, da ste vse to vže našli. Drugih zakladov nimamo; zakaj vbogi smo ter se preživimo le z miloščino, ki nam jo dele dobri ljudje. Ako je od te še kaj in kje je, tega jaz ne vem. Zakaj, kaker je vam znano, denarja, ki nam ga dajejo dobri ljudje za miloščinjo, ne hranimo sami, temuč drugi ljudje za nas.“ Na ta ponižen odgovor so vpili vojščaki: „Lažeš, menih!“ Toda nobeno žuganje, nobene martre niso mogle sv. moža prisiliti, da bi še kaj več povedal, kaker je povedal s tem pervim, resničnim in modrim odgovorom. V resnici on tudi ni nikedar zbiral niti zbirati pustil posvetnih zakladov za samostan. To ravnanje je bilo prav po njegovih stanovskih dolžnostih in tudi pametno v tistih burnih časih. Zakaj na ta način niso mogli dobiti krivoverci nič denarja in odvernilo se je tudi veliko pohujšanje. Ljudstvo bi se bilo gotovo pohujšalo nad tem, ke bi se bili bogati zakladi našli pri tistih, ki so obljubili evangelijsko vboštvo.

Ko vojščaki niso mogli dobiti od p. Nikolaja nobenega od-

govora, so ga začeli mej groznim terpinčenjem pred seboj pehati, da bi ga obesili. On jim krotko reče: „Ni potrebno, da me tako vlečete; saj grem sam rad.“ Vender jih to ni pomirilo, temuč oni mu vzamejo konop, s katerim je bil prepasan, mu ga denejo okolu vratu, ter ga nekaj časa sem ter tja vlačijo, dokler ne pridejo do vrat ječe, kjer ga hočejo obesiti na ta način, kakor prej župnika Poplja. Na enem koncu pasu privežejo marternika za vrat, drugi konec veržejo pa čez vrata ter se vso močjo potegnejo telo od tal. Mej tem ko so držali pas z rokami ter iskali kakega klina ali žreblja, kjer bi ga privezali, je prišel sv. mož zdaj na tla, zdaj zopet kvišku. Tako se je marterniku podaljšalo terpljenje ter odložila smert, ki bi jo bil tako rad preterpel za cerkev božjo. To grozno martranje se je toliko časa nadaljevalo, da se je konopec predergnil, pretergal in je padlo telo svetega moža se vso silo na tla. Ležal je na tleh kot merlič, nobenega znamenja življenja ni bilo videti na njem. Vojšćaki stopijo k njemu, da bi videli je li res mertev, ter ga nekoliko vzdignejo, da je sedel s herbtom naslonjen na steno. Na to vzamejo, bodisi vže iz zasmehovanja, ker so ga imeli za mertvega, ali da bi se se strašnimi martrami o njegovi smerti prepričali, goreče sveče v roke ter mu jih derže na čelo, usta, oči, ušesa, brado, celo pod nos, tako da mu je prišel plamen do možganov. Se silo mu odpro usta ter mu opalijo z gorečo svečo jezik in nebo tako, da odslej ni mogel več razločiti okusa ene jedi od druge.

Ko so pozneje njegovi tovariši pri luči pogledali v njegova usta, so videli kako grozovito so delali ž njim divji rabeljni, zakaj vse je bilo znotraj v mehurjih. Grozno je bilo pogledati v ožgani obraz, ki ni bilo več obervi in vejic na njem. Razun tega je imel vrat od vervi ves odergnjen in z erdečo progo obrobljen. Ta znamenja zmage je nosil sv. mož do smerti. Ko vojšćaki po tolikem terpinčenju p. gvardijana le niso mogli zapaziti znamenja življenja v njem, so ga pehnili z nogami tja po tleh ter govorili: „Saj je le menih; kedo se bo kaj zmenil zato.“ Tudi drugi jetniki so mislili, da je vbožec vže davno dušo izdihnil. Vso opisano grozovitost so namreč v pričo njih počenjali nečloveški krivoverci. In gotovo bi bil moral vmreti v tako strašnih martrah, ke bi ga ne bil Bog ohraniti hotel v ta namen, da bi bil še bolj poveličan po slovesnem spoznavanju katoliške vere in poterpežljivosti v še hujših martrah; razen tega ga je ohra-

nil tudi v ta namen, da so imeli njegovi tovariši, ki niso bili tako terdni in pripravljeni za marterniško smert, blizu sebe moža, ki jih je spodbujal k stanovitnosti v pričetem boju, tako sè svojim zgledom, kakor z neprestanim opominjevanjem.

Najhujši pri teh grozovitostih, ki so jih uganjali s p. Nikolajem, niso bili ptujci, temuč domačini, trije gorkumski meščani. Eden se je imenoval Švarc, po naše pomeni ta beseda „čern.“ Nekedaj je bil vodja pomorskih roparjev, tako imenovanih povodnih hezov. Druga dva sta bila brata, p. gvardijanu celo nekaj v rodu, in sinova slabe in hudobne matere. Ta ženska je bila zložila nekoliko krivoverskih in klafarskih pesmi in te je razširjevala po mestu, takrat, ko je bila mestna tabica v Gorkumu. Zavoljo tega se je trudil župnik Leonard to kugo za pobožnost in sramežljivost iz mesta spraviti. Toda niti županstvo, niti kraljevi namestnik ga ni tako podpiral, kakor je pričakoval. Sicer pa to ni bila edina zadeva, pri kateri je naletel župnik na težave in zapreke. Zakaj čeravno je bil namestnik katoličan se je vendar malo zmenil zato, kaj so ljudje delali zoper vero. Ta njegova nemarnost je bila vzrok, da so mu kmalu zrastle krivoverci črez glavo, da jih ni mogel več tako krotiti kakor je hotel; da, neketeri, katerih izvolitev v mestno starešinstvo je on sam poterdil, so ga celo tako zasmehovali, zaničevali in preganjali, da se mu je bilo bati za življenje. Tudi drugim namestnikom se ni nič boljše godilo v teh burnih časih. Po pravični božji sodbi se zgodi, da nas ravno tisti pozneje kaznujejo zavoljo naše zanikernosti, ketere smo zamudili poboljšati in njih hubobije kaznovati. Zakaj postava božje pravičnosti je „s čemer kedo greši, s tem bo tudi pokorjen“ (Modr. 11, 18).

Po onih nečloveških hudobijah so odešli vojščaki iz ječ. P. Nikolaj je prišel polagoma k zavednosti. Njegovi tovariši so se temu silno čudili. Koliker so mogli, so mu postregli in zmanjšali bolečine, tako da je kmalu mogel govoriti. Nagovoril je svoje sobrate in druge tovariše v ječi tako: „Bratje moji! jaz sem bil v omedlevici in brez zavednosti, tako da nisem nič čutil, kar se je z menoj delalo. O, da bi bilo dopadlo Bogu popolnoma ločiti moje dušo od telesnih vezi in me k sebi vzeti! Ker pa to ni bila njegova sv. volja, naj se zgodi z menoj, karkoli je on odločil v svoji modrosti. Zagotovim vas pa, da smert ni tako strašna in grenka. Po kratkem in majhnem terpljenju bomo šli v večno

življenje ter prejeli neminljive krone, ki so nam pripravljene v nebesih. Kako prav tedaj govori apostelj: „Terpljenje sedanjega časa se ne da primerjati s prihodnjo častjo, ki bo nad nami razodeta.“ (Rim. 8, 18.)

S temi in enakimi besedami je tolažil svoje brate ta spoznavalec Kristusov, ki je bil sam na sebi vže pravi marternik, čepravno ga je obranila, zoper vse pričakovanje, volja božja pri življenju. To tej žalostni noči, v kateri so hlapci teme tolike grozovitosti počenjali sè služabniki božjimi, so prišli na vse zgodaj neketeri izmej njih sè sekiro v ječo, da bi telo p. gvardijana, keterega so imeli za mertvega, ud za udom razsekali in na to obesili posamezne kose na mestna vrata.

Kaj tacega se je storilo, v največe zaničevanje in osramotenje, sicer le s trupli vmorjenih izdajalcev. Namerjali so vojščaki s tem očerniti pri ljudstvu gvardijana in njegove tovariše kot take izdajalce. Ko so ga pa živega našli, so se od kraja močno zavzeli in čudili. Kmalu so ga pa vnovič pričeli terpinčiti, po tleh valjati in z nogami suvati. Zraven so pa v enomer vpili: „Tedaj je še živ ta menih? tedaj se ni stegnil?“ Vender so za zdaj odložili vmoritev. To se je toraj godilo prvo noč.

Letna spoved.

„Skerbi, da boš opravil vsako leto letno spoved.“ Sv. Bonaventura (Regul. novit. c. 3.)

Dolga ali velika spoved, o kateri sem ti, bogoljubni bravec, zadnjič nekoliko povedal, je zelo koristna, in že veliko jih je zapustilo pregrešne navade, pretergalo grešno znanje, zapustilo mlačno, mehkužno življenje in začelo kerščansko živeti po opravljeni dolgi spovedi, kaker n. pr. velika svetnica tretjerednica sv. Margerita Kortonska. Ako si bil tako srečen, da si dobro opravil dolgo spoved, ko si stopil v tretji red, ali pa na kakem svetem misijonu, priporočam ti, da opraviš še vsako leto letno spoved, da se namreč še enkrat spoveš vseh spovedanih in nespovedanih grehov, ketere si storil v celem letu. Zakaj po nauku učениkov pobožnega življenja je letna spoved tako kori-

stna in včasih še bolj kaker dolga spoved. Z dobro letno spovedjo boš popravil vse mej letom morebiti slabo, nevredno opravljene spovedi in tako si boš pomiril svojo vest. Ako boš opravljal vsako leto letno spoved, boš ž njo popravil spovedi, ketere si mej letom opravil in si mislil, da so bile dobre, v resnici so bile pa slabe, in potlej se ti ne bo treba bati, če si mej letom pozabil povedati kak greh. Z eno besedo, gotov boš, da so ti vsi tvoji grehi odpuščeni in zato boš imel mirno vest in ti ne bo treba več misliti na preteklo leto. In ako boš delal vsako leto letno spoved, na smertni postelji ti ne bo treba delati dolge spovedi čez celo življenje, ker si vsako leto sproti popravil, kar je bilo treba, in se tako popolnoma z Bogom spravil. O, kako tolaži to bolnika na zadnjo uro!

Ako želiš letno spoved dobro opraviti, sprašuj si dobro in natančno svojo vest kaker za dolgo spoved. Sprašaj se, kaj si grešil v mislih, besedah in djanju zoper božje in zoper cerkvene zapovedi, poglavitne in ptuje grehe; kolikokrat v meecu, v tjednu si storil ta ali oni greh; ketere grehe in kolikokrat so jih drugi storili zavoljo tebe, in kako si spolnjeval dolžnosti svojega stanu. Mej spraševanjem svoje vesti večkrat obudi žalost in kesanje nad svojimi grehi, temi ketere veš in temi, ki jih ne veš. Ko se začneš spovedovati, povej najprej grehe, ketere si storil po zadnji spovedi, potem pa prosi spovednika, da bi smel povedati še vse grehe, ketere si storil od zadnje dolge ali letne spovedi. Kaker pri dolgi ravno tako tudi pri letni spovedi razodeni spovedniku vse, kar ti vest očita; povej mu, ako si mej letom zamolčal kak greh, ako si nevredno prejemal svete zakramente, ker si svojo vest spraševal nemarno, poveršno in zavoljo tega pozabil kak smertni greh, ali si prejel sveto odvezo brez obžalovanja, kesanja in poboljšanja. Pri letni spovedi se tako obtoži svojih grehov, kaker da bi ne bil pri spovedi celo leto, ali od svoje dolge spovedi. Po opravljeni spovedi se lepo zahvali Bogu, še enkrat obžaluj vse svoje grehe, napravi terdne sklepe, kako se boš varoval enega in drugega smertnega greha in kako boš živel v novem letu. Te sklepe si lahko napišeš in po navadni spovedi jih vselej preberi, da jih ne boš pozabil; izroči se potem Bogu in prosi ga, da bi mogel živeti po teh sklepih. Pobožno opravi pokoro, kaker ti je naložena; ako pozabiš, jo opravi pa drugi dan in še sam si kaj naloži. Po spovedi ne misli več, ali si se prav spovedal ali ne. Ako bi se spomnil kakega velikega

greha, katerega nisi povedal pri letni spovedi, ga obžaluj in povej pri prvi navačni spovedi. Reci, ta greh sem pozabil povedati pri zadnji letni spovedi, drugih grehov pa, katerih si se že spovedal, ne imenuj več. Ako si pa samo v strahu, ali si povedal vse grehe in njih število, le pomiri se, ker lahko sam sebi rečeš se spovednikom, da si se spovedal vseh grehov, ker nisi mislil obenega zamolčati.

Kedaj bi pa opravil letno spoved, boš morebiti vprašal? Naj bolj pripraven čas za letno spoved, so duhovne vaje, ako jih opravljaš vsako leto, sicer pa proti koncu starega leta, ali pa tudi sploh, keder bolj vtegneš.

— A —

Blaženi Janez z Aljvernije,

tovariš svetega Frančiška iz njegovega I. reda.

Tretje poglavje.

Kako je Janez prestopil k frančiškano.

Janez je sedaj odložil spokorno srajco, ali pozabil je pa ni. Včasih so ga zavolj tega tudi malo podražili, ali mu je pa kedo rekel: „Ti bi bil prav dober za manjšega brata!“ Janez, kateremu se je ta beseda „manjši brat“ zdela, kaker glas iz nebes, je natančneje pozvedoval, kaj pomeni to: „manjši brat“. Pazljivo je pazil na vsako besedo in jo premišljeval, posebno še, ko je zvedel, da v redu manjših bratov nikoger ne zaderžujejo v spokornih vajah, temuč ga še podpirajo in spodbujajo ter da je pri njih tudi mogoče v samoti zase živeti. Zato sklene, da bo napredoval od kreposti do kreposti in da prestopi iz popolnega reda v še bolj popolnega. K temu ga pa ni nagnila njegova mladeniška gorečnost, to je bil sad njegove molitve in razsvetljenje svetega Duha. Ali kako bi začel s tem sklepom? Sam se je čutil preslabega, da bi ga izpeljal. Kanoniki namreč, ki so se začeli bati, da ga ne bi izgubili, posebno ko so mu proti svoji volji obernili misli na manjše brate, so vedno skerbno pazili na-nj, da ne bi prišel v pogovor s temi redovniki. Imeli so ga silno radi. Pa pri vsem tem je našel priložnost, da izpolni voljo božjo. Pripomogel mu je k temu mladenič, ki je pomagal v ku-

hinji in ki so mu rekli juhar, ker je rad juho žlampal. Ta mu je prenašal prošnje in pisma h gvardijanu manjših bratov. Po dolgi skušnji se gvardijan prepriča o stanovitnosti avguštinskega provsivca ter ga po nasvetu in s privoljenjem svojega provincijalja, brata Janeza iz Mura (Murro*), sprejme francišškanski red. Ves hvaležen Bogu za to milost vstane nekega jutra na vse zgodaj, se prekriža sè znamenjem svetega križa, nekoliko pomoli, zapusti skrivaj avguštinski samostan ter pride, priganjan od milosti božje, srečno v samostan očetov francišškanov. Imel je takrat še le 13 let. Sè silnim veseljem ga sprejmo bratje ter mu dajo, občudovaje njegovo lepoto in gorečnost, redovno obleko svetega Frančiška, leta 1272.

Četerto poglavje.

O njegovem delavnem življenji in ostrosti.

Ko je bil tedaj Janez preoblečen za manjšega brata, je živel ves čas svojega novicijata (leta poskušnje) v enaki obleki in pri enaki hrani, kaker vsi drugi, v svojem sercu pa je hranil sklep, da bo živel, kaker se je namenil. Po prestanem letu poskušnje napravi redovno obljubo. Po tem ga pošljejo na njegovo željo in s privoljenjem višjega redovnega predstojnika**) v samotni samostan. Tam se je tako uril v kreposti in pohlevnosti, da je bilo videti, ko da bi bil on sam prevzel, če ravno še mlad, vse težave in dela po samostanu. Spominjal se je namreč večkrat tistih besed Gospodovih pri preroku Jeremiji (Žal. pes. III. 27.28) : „Dobro je človeku, če nosi jarem od svoje mladosti. Samoten sedi in molči, ker ga je na se vzel“***). Zato je opravljal v tistem samostanu skoraj vse službe in je bil vsem postrežen : kuhar je, pogrinjal mizo, stregel bratom pri mizi, vratar je bil, pral obleko starim redovnikom, oskerboval zakristijo, pel v cerkvi, in tudi z vertnarstvom se je pečal.

*) Ta Janez je bil izvoljen leta 1296 za generalja vsega francišškanskega reda. Osem let kasnje ga je papež Bonifacij VIII. izbral za kardinalja Portskega.

**) Ta predstojnik je bil sveti Bonaventura, ki je vmerl 1274 na lijonskem cerkvenem zboru, kjer si je veliko prizadeval, da bi se ločeni Gerki (staroverci) zopet združili sè sveto cerkvijo.

***) To pomeni : Dobro mu je, če se z mladega navadi terpeti, voljno prenašati nadloge, pokorščino skazovati. Z mladega v terpljenji skušen človek ne izgubi serčnosti, v samoto se poda, in molče nosi Gospodov jarem.

Dasi je bil pri takih delih in opravljenih ves v potu, vender ni vgasnil v njem duh molitve. Vse delo je opravil za molitev in ker je bil tako noč in dan vedno v molitvi, mu je tudi Bog dajal prečudna tolažila in milosti. Keder je bil pa v večih samostanih, je samo bolnikom stregel, to pa s tako ljubeznijo, da po pravici veljajo tudi njemu besede: „Bilo je, kaker da bi bil Janez v rokah vseh, ali bolje, kaker da bi bil imel on roke vseh.“

Prebiral je tudi in premišljeval življenje svetega Frančiška in tu je še le prav spoznal, koliko je vredno vboštvo. Naletel je namreč na tisto mesto, kjer se pripoveduje, kaj je Frančišek odgovoril bratom, ki so ga prašali: katera čednost bolj približa človeka Bogu in bolj odtegne od sveta. Rekel jim je: „Vedite, bratje moji, vboštvo je prvi in najboljši temelj vsega duhovnega poslopja, in je tudi ob enem hrana pohlevnosti.“ Željan, da si obderži in pomnoži, kolikor si je že pridobil pohlevnosti, je sklenil Janez po teh besedah, da bo čisto popolnoma posnemal svetega očeta v največem vboštvu. Od tega časa pa do konca svojih dni ni hotel imeti za porabo nobene druge stvari, kaker navadno redovno haljo, pas in hlače, pa še en majhen brevir, iz keterega je opravljal duhovne ure, keder je bil sam v svoji izbici, ali pa če je hodil po svetu, oznanjeval besedo božjo. Le še eno samo izjemo si je privolil konec svojega življenja, ko je bil vsled bolezni prisiljen, da privzame še eno majhino oblečilce.

Tisto najsvetejše vboštvo, ki združuje človeka s Kristusom, in ga terga od sveta, mu je pridobilo, kaker je včasih sam pravil in smo se pri več priložnostih mogli tudi sami prepričati, dvoje prav posebnih in izverstnih blagosti, namreč telesno moč in dušno vzvišenost.

Brez obuvala, čisto bos je hodil po gerbavih, štremljastih in sneženih potih, pa je ostal vender čverst in močan. Ker ga je vsega prevzela sladkost in prijetnost vboštva, ga ni bilo strah ne posta ne mraza. Enkrat je moral z nekoliko brati iti na dolgo pot ravno tisti dan po ostrem redovnem postu. Okoli poldne se odpravi čisto tešč na pot s tovariši, ki so se pa tisti dan že okrepčali. Celi dan hodijo po bregovih, gerdih ledenih in sneženih poteh. Tovariši, ki so bili tudi dobro oblečeni, mu skoraj popolnoma opešajo od mraza in truda, on pa, dasi bos, slabo oblečen in tešč, ostane čverst in vesel, hodi pred njimi ter jim

daje serčnost, on, ki je bil mej vsemi najbolj slaboten in nežnega života. Kaj enacega, kaker to, se mu je večkrat primerilo, kaker je znano tistim, ki so ga včasih spremljali.

Peto poglavje.

Kako je rad premišljeval in Boga hvalil
v vseh rečeh.

Kaj pa naj rečem o vzvišenosti njegovega duha? Videti ga je bilo, kako je ko pravi nasledovavec svojega očeta Frančiška¹⁾ sè sercem in mislijo, z duhom in pogledom vedno vtopljen v nebeške stvari. Ne redkokrat so ga opazovali, bodisi pri hoji ali pri seji, da je ves zamišljen in da pazi le na nebesa, na svet pa kaker da bi pozabil in kaker da ne bi živel na njem. Ko je šel nekega dne po pustem, divjem gozdu in po svoji navadi precej hitro korakal, gledal pa kvišku proti nebesam, se je dostikrat zbdel ob ternje ali vdaril ob kamen. Ni čuda, da si s je tem napravil precej velike bolečine na nogah in si kožo tako raztergal, da mu je včasih kri kar vrela iz njih. Ko ga potem spremljevalec prijazno in dobrotljivo opomni: „Brat Janez, pazi vender na svoje noge“, mu odgovori: „Brat moj, svojega duha ne smemo zato zapustiti, da bi si noge obvarovali nepoškodovane.“²⁾

Kako velik prijatelj je bil vboštvu, kako rad ga je imel in kako zelo je bil všeč Bogu zavolj te čednosti, se spozna najbolj

¹⁾ Tomaž Čeljanski govori o tem takole o svetem Frančišku: „Po telesu ločen in daleč proč od Gospoda si je mož božji Frančišek prizadeval, kako bi mogel vedno biti z duhom v nebesih. Njega, ki je že na zemlji bil nebeški prebivavec, je ločila od angeljev le še stena njegovega mesa. Zè vso dušo je hrepenel po svojem Kristusu in mu je prinašal v dar ne samo svoje serce, temuč tudi ves svoj čas. Ves svoj čas je obračal za svete stvari, s tem si je vpisal v serce modrost, da ne bi opešal, ako ne bi mogel vedno napredovati.“ Znanе so mu bile besede svetega Bernarda: „Na poti popolnosti ne napredovati, je toliko, kaker nazadovati (nazaj hoditi).“

²⁾ Redovni zgodovinar P. Luka Vading piše, da je Janez še takole govoril: „Ne v tla, temuč proti nebesam moramo obračati oči in iz skerbi za noge ne smemo prejenjati, tudi en trenu ok ne, v premišljevanju nebeških reči, ali ga celo opustiti.“ Potem je molil z besedami prerokovimi: „Moje oči so vedno v Gospoda (obernjene); zakaj on bo rešil moje noge iz zaderge.“ (Ps. 24, 15.) in, kaker sveti Avguštín prvi pri tem psaljmu: „Jez bom vedno svoje oči obračal na Gospoda, da tudi on oberne svoj pogled na me in mi reče: Dal ti bom razumnost in te učil na tem potu, po katerem hodi, svoje oči bom v te vpiral.“

odtod, ker je nosil v sercu pohlevnost, in pohlevnost dobiva svojo hraro ravno iz vboštva. Kakšna pa je bila ta njegova pohlevnost, se jasno razvidi iz tega, da ni nikoger sodil in nad nikomer mermral. Spoznam vpričo Boga in njegovih svetih angeljev, da nisem še nikedar videl moža, ki bi bil menj govoril zoper cerkvene poglavarje in redovnike, in ki bi jih bil menj obsojeval čeravno je bil mož poln modrosti in razumnosti. Nasprotno pa je z veliko nejevoljo zavračal tiste, ki so v svoji prevzetnosti menili, da smejo obsojati take, ki so se s pretvezo češ, da ljubijo vboštvo, odtegnili pokorščini in hoteli živeti neodvisni. Prav dobro se še spominjam, da sem ga takrat, ko so se začeli ti škodljivi nemiri*), slišal tole reči vpričo mnogih bratov — pogovarjal se namreč ni samo z menoj, temuč tudi z mnogini brati — : „Bratje, ko sem vstopil v red, mi je podelil Bog to milost, da sem v vsem in radi vsega, kar sem opazil v redu, hvalil Boga. Ako sem videl veliko in lepo cerkev, in lepe hiše in prostore, kaker spavnico, obednico in bolnišnico, sem hvalil Boga v vsem. Ako sem opazil pri bratih mnogo oblek, bukev in druge miloščine božjega vsmiljenja, sem zopet v vsem hvalil Boga in ga zahvaljeval. In ravno zato je bil v mojem sercu vedno mir, ker sem, keder sem opazil pri kakem redovniku, ali cerkvenem dostojanstveniku ali pri kakem drugem človeku kaj dobrega, mislil o slehernem, da je vreden tega in menil, da jim je Bog dal to kot najbolje, kar je imel za-nje. To premišljevanje pa mi je dajalo tvarine in priložnosti, da varujem molčecnost in da o nikomer ne govorim kaj krivega ali celo obrekljivega.“ In ko se oberne k mlajšim bratom, pravi dalje : „Otroci, vi niste prišli semkaj, da bi druge presojevali, da bi jim bili sodniki, temuč prišli ste, da darujete Bogu svojega duha in svojo voljo in da ga hvalite in poveljujete v vsem in zavolj vsega, kar nam je dal : in čim večji je samostan, čim lepša je cerkev, tim večja in priserčniša naj bo naša hvala.“ Iz vsega tu povedanega se dosti jasno razodeva, da je bil služabnik božji čversto vterjen v pohlevnosti. Če je pri vsem tem govoril včasih v svojih pridigah o pogrěških cerkvenih predstojnikov in redovnikov ter jih zavračal, ni tega nikaker storil iz napuha, temuč zato, ker je menil, da je to njegova dolžnost in ker tako zahteva predmet njegove pridige.

(Dalje prih.).

*) Pisavec misli tu prepir, ki je bil tiste čase mej redovnimi udi glede vboštva. Neketeri so bili v tej stvari pre poveršnega, drugi pre ostrega mnemja in tako so nastali ti nemiri.

Slabe misli.

I Kedaj so slabe misli greh?

1. Kar se tiče slabih misli, motijo se ljudje na dva načina. So tenkovestne duše, ki nanašajo na strah božji vsako malenkost, vsako najmanjšo stisko vesti; one mislijo, da je greh vsaka slaba misel, ki jim jo navdaja njihova domišljija. To je p e r v a n a p a k a. Slabe misli same na sebi niso greh; greh je volja, ki jih odobrava; to je vsa hudobija smertnega greha. Ne bilo bi greha, ke bi ga človek nepoznal, in ke bi ga ne storil s polnim dovoljenjem. To uči sv. Avguštin, rekoč: „Ne bilo bi greha, ke bi ne bilo volje; nikaker bi ne bilo greha, ke bi ne izviral iz proste volje.“ Naj si bo skušnjava še tako huda; naj se meseno poželenje še tako vzdiguje, vender brez proste volje ni greha; misel še ne dela škode, če ni prostega dovoljenja, pravi sv. Bernard.

2. Tudi svetniki so se morali boriti sè skušnjavami; satan jih bolj napada, kakor grešnike. Lepi in dobri plen daje sovražniku več poguma. Prerok Habakuk pravi, da je dobra duša posebno slastna južina za peklensko derhal: Z a k a j p o t e m j e njegov delež takò narastel in njega jed je slastna, zato bo svojo mrežo razpel, in ne bo nikoli nehal ljudstva moriti. (Hab. 1, 17). Peklenski duh nastavlja mreže vsem svetnikom, nobenemu ne prizanaša; — da bi zgubili milost Božjo, to je njegova najgorkejša želja. Sam sv. Pavel, ta izvoljena posoda, je zdihoval pod težo skušnjav, kakor sam piše: „Dano mi je bilo želo v moje meso, angelj satanov, ki me bije; zato sem trikrat prosil Gospoda, da bi odstopil od mene, pa Gospod mi le rekel: Dovolj ti je moja milost, zakaj moč se v slabosti spopolnjuje. (II. Kor. 12, 7.) Bog dopusti namreč, da pridejo skušnjave čez njegove služabnike, naj bi jih poskusil ter popravil njih nepopolnosti. — Poslušajte toraj ve boječe in tesnovestne duše nauk svetih učnikov: „Ako dvoji tesnovestna duša, ki čuti gnjus pred vsako veliko pregreho, ako dvoji taka duša, je li privolila tej in tej slabj misli, ni treba praviti in obtoževati se na spovedi, ker je gotovo, da ni privolila v hudobijo te misli. Ke bi bila res smertni

greh storila, ne bi dvojila; zakaj tanka vest precej čuti grozovitost smertnega greha. —

3. So pa ljudje, ki nimajo nikoli težke vesti. nevedni so, imajo široko in debelo vest; oni mislijo, da slaba misel nikoli ni greh, če ni v djanji zveršena. To je druga napaka. Ta napaka je večja in huja mimo prve. — Kar ni dopuščeno storiti, to ni dopuščeno želeti. Hudobna misel, ako jo dovoliš, rad imaš in želiš, ima v sebi celo hudobijo djanja; hudobne misli nas odvrtaajo od Boga, kaker hudobna djanja, Bog vidi hudobna djanja, pa mu tudi hudobija duše ni skrita; „Zakaj Bog, kateri vse ve, je Gospod, in njemu so znane tudi misli.“ (Kraljev I. 2, 3.)

4. Ne, predragi prijatelji, niso slabe misli vselej greh, in ke bi bile, vsaj nimajo jednake hudobije na sebi. Pri slabih mislih je razločevati troje: Nastop (začetek), veselje, privolitev.

Nastop (začetek) slabe misli je prva podoba, slika, domišljija, ki se najprej obudi v našem duhu (na primer, skozi oči pridejo misli v glavo; iz glave pridejo želje v serce). Misli v glavi še niso greh, dokler ostanejo samo v glavi; dà — celo zasluženje si pridobiš, ako jih odganjaš. „Kolikerkrat se jim zoperstaviš, služiš si nebeško krono“ — pravi sv. Antonin. —

Veselje pa izvira iz dopadajenja, ako človek to domišljijo, podobo, predstavo rad premišljuje; dokler se volja bojuje, ni greh, vsaj velik ne. Ako pridejo misli iz glave v serce, da jih človek želi, takrat pa grešiš. — Pomisliti in opomniti je tukaj, ako izvira to veselje iz nečiste misli, to je, da se človek veseli nad nečistimi rečmi, zavezani smo pod smertnim grehom po nauku svetih učenikov, to veselje zatreti na kakeršenkoli način — moli — z delom se zmoti — misli na smert. Zakaj ako se nevstavljaš, ako se ne boriš, volja bo v to veselje kmalu privolila, — dovolitev pa dušo vmori, pravi sv. Anzeljm.

Čeravno oseba ne privoli v greh, kedar se v premišljevanji greha razveseljuje in se ne bori, vender greši smertno, ker se izpostavlja nevarnosti, da bo privolilo. — „Kako dolgo bodo škodljive misli v tebi ostale?“ (Jerem. 4, 14). Prerok hoče reči: kako dolgo boš nečiste, ali sovražne misli v sercu pasel? zakaj si ne prizadevaš pregnati jih hitro? Bog hoče, da svoje serce čuvamo, varujemo, ker od njega, to je, volje je za-

visno naše življenje. Zevso skerbjo varuj svoje serce zakaj iz njega izvira življenje. (Preg. 4. 23).

Zeno besedo, dovolite v stori smertni greh; on namreč greši smertno, kedor dobro ve, da je to in to djanje kaznivo, pa ga vender čisto prostovoljno stori.

5. Pregreši se v mislih smertno na dva načina, s poželenjem in dopadajenjem. — S poželenjem, ako človek hoče storiti kako pregrešno djanje, — ali bi ga rad storil, ke bi bila prilika zato; tu se premeri kaznivost po težkosti zaželenega djanja in ako se je tisto djanje zgodilo, mora se povedati na spovedi, ni zadosti reči da si želel tako in tako djanje, ker doprinesen greh kaže spačenost volje, poželenje še bolj vna me in podaljša. —

Z dopadajenjem se greši smertno, ako človek djanje sicer zaverže in opusti, pa vender z veseljem misli nanje, kaker bi ga bil storil. To se imenuje obotavljajoče se veselje (cogitatio morosa), ker se volja delj časa mudi in peča ž njim „Greh dopadajenja se zgodi v trenutku, imenuje se pa obotavljajoče, ker se sklepajoča pamet dalje mudi pri njem, in prostovoljno sklene, kar bi morala precej zavreči,“ pravi sv. Tomaž Akvinski. Sv. Tomaž dostavlja tudi besedo: prostovoljno, da bi oprostil tenkovestne duše vsake dvojbe, če včasih čutijo nagnjenje mesa, pa se krepko premagujejo. Dokler volja ne privoli v greh, ni greha, vsaj smertnega ne. — Hudo ni nikaker greh, če ni prostovoljno, pravi sv. Avguštín. — Učeniki pobožnega življenja uče, manje ko se človek peča sè slabimi mislimi, bolje bo; povsodi si smeš misliti sem ter tje; pri nesposobnih, nečistih — pa nikdar ne; take misli prepodi precej, beži pred njimi.

(Dalje prih.)

Mesečna duhovna samota

ali

pripravljanje na smert.

Mesec aprilj.

(Predvečerno premišljevanje glej v 1. zvezku str. 15.)

Dopoldansko premišljevanje.

Smert pravičnega kristijana.

Draga je pred Gospodovim obličjem
smert njegovih svetih. Ps. 115, 6.

Sv. Paškalj, duhovni sin sv. Frančiška, je vedel, katero uro bo vmerl, in ko se je približala, je prosil, da bi ga previdel s svetimi zakramenti za vmirajoče. Na binkoštno nedeljo se je oblekel v star in zakerpan habit in ko je zvedel, da se je začela slovesna sveta maša, se je nasmejäl in s križem in rožnim vencem v roki, je začel zdihovati: Jezus, Jezus! in mej povzdigovanjem je zdihnil svojo nedolžno dušo. „Draga je pred Gospodovim obličjem smert njegovih svetih.“ Draga je smert vsakega kristijana, vsakega uda tretjega reda, ki vmerje v Gospodu, v božji milosti in sicer zavoljo preteklega življenja, ki je polno dobrih del, in zavoljo posebnih okoliščin, ki nastopijo pri njegovi smerti. To premišluj zdaj in prosi sv. Benedikta, patrona srečne smerti v tem mesecu, potrebne pomoči, da boš mogel tudi ti tako živeti in srečno vmreti.

1. Smert pravičnega kristijana, gorečega uda tretjega reda, ki vmerje v božji milosti, je vesela zavoljo njegovega preteklega življenja, ker je ohranil sveto nedolžnost do smerti kaker sv. Ludovik, škof iz prvega reda sv. Frančiška, sv. Alojzij in drugi, ali, ako jo je zgubil, pa vsaj spokorno vmerje; svoje grehe je resnično obžaloval, dobro se jih spovedal in dolgo pokoro zanje delal; njegova vest je mirna, ker dobro ve, kar govori Bog po preroku Izajju: „Ako bi bili vaši grehi kaker škerlat, bodo beli kaker sneg, in ako bi bili erdeči kaker bager, bodo beli kaker volna.“¹⁾

Smert pravičnega je vesela, ker dobro ve, da bo se smer-

¹⁾ Is. 1, 18.

tjo prenehala nevarnost v greh pasti in Boga ražaliti, in da ga po smerti ne bo mogel v greh zapeljati ne hudobni duh, ne meso, ne sprideni svet. V zadnjih skušnjavah terdno zaupa v Boga, ker ve: „Pravičnih duše pa so v roki božji.“¹⁾ Smerti se ne boji, ker mu ne more vzeti družega, kakor kar je že sam zaničeval iz ljubezni do Jezusa; molitev, postov, miloščine in drugih dobrih del in lepih čednosti, ketere si je nabral v življenju, mu ne more vzeti. „Njih dela gredo za njimi.“²⁾

„Blagor mertvim, kateri v Gospodu vmerjejo“³⁾ O, da bi tudi jaz! Ali za srečno smert se moram po nauku svetnikov že zdaj v življenju pripravljati. Zakaj sv. Pavel apostelj piše v listu na Galačane: „Kar človek seje, to bo tudi žel. Gdor seje tedaj v svojem mesu, bo od mesa tudi žel pogubljenje; gdor pa seje v duhu, bo od duha žel večno življenje.“⁴⁾ Kaker gdo živi, tako tudi navadno vmerje. Ako hočem tedaj, dobro, srečno vmreti, moram že zdaj dobro, pobožno živeti in dobro delati. Kako sem pa do zdaj živel? Koliko dobrega sem storil do zdaj? Kaj mi pravi vest?

2. Vesela je smert pravičnih, ker vedo, da bodo kmalu zapustili to solzno dolino in šli k svojemu nebeškemu ženinu. Po besedah sv. Bernarda tolaži pravična duša sama sebe na smertni postelji: „Hvala tebi, ljubeznivi Jezus, zdaj imam tisto veseleje, katero sem vselej želela; moje veselje je popolno, tega ne bo nigdar več konca. Malo prej sem se bala zavoljo svojega zveličanja, zdaj je pa ves strah zginil; malo prej nisem vedela ali sem ljubezni ali sovraštva božjega vredna, zdaj vem, da me Bog ljubi in me bo večno ljubil; malo prej sem zdihovala, oh kedaj pridem v svoj dom, in zdaj sem tisočkrat srečna, ker se bom večno veselila“⁵⁾. Neketerim je bil razodet dan in ura smerti; drugi so vmerli tisti dan v tjednu, keder so želeli; pozabili so smertne bolečine in z velikim veseljem so čakali zadujega zdihljeja, kaker naš oče sv. Frančišek: „Pelji me iz ječe, da bom slavil tvoje ime: pravični me pričakujejo, dokler mi ne poverneš“⁶⁾. Sv. Alojzij je govoril na smertni postelji: „Vesel grem, vesel grem;“ in ko ga je vprašal njegov součenec, kam gre, mu

¹⁾ Modrost. 3, 1.

²⁾ Razod. 14, 13.

³⁾ Ravno tam.

⁴⁾ Galat. 6, 8.

⁵⁾ Pri P. Fel. Rantu Sedem postnih pridig od štirih poslednjih reči.

⁶⁾ Ps. 141, 8.

je odgovoril: „V nebesa, v nebesa“¹⁾. Neketeri so vmiraje peli, drugi, kakor sv. Štefan marternik, so videli odperta nebesa in so nekoliko okusili nebeško veselje; zopet drugim se je prikazal Jezus, ali Marija, ali kak drugi svetnik, ki so jim napravili smert prijetno in ljubo.

„Draga je pred Gospodovim obličjem smert njegovih svetih.“²⁾ Tudi jez, duhovni otrok sv. Frančiška, bi rad tako vmerl kakor je vmerl moj sveti oče in mnogo njegovih duhovnih sinov in hčeri. „Vmerje naj moja duša smerti pravičnih in moje poslednje bodi njihovemu enako“³⁾. Živiš pa, moja duša, kakor je živel sv. Frančišek? Spolnjuješ božje in cerkvene zapovedi in sveto vodilo tako, kakor so ga spolnjevali sveti udje tretjega reda? Delaš pokoro, kakor jo je delala sveta Margarita Kortonska? Kakšno pokoro delaš, ki si do zdaj tako nemarno živela, ki si precej nevoljna, ki se tako rada jeziš, opravljaš, majhine pogreške drugih precej vidiš, svojih pa ne. O, kako sveto sem do zdaj živel, kako pokoro sem delal za svoje velike in mnoge grehe? O moj Bog, sram me je, da tako nemarno, grešno živim v tretjem redu, ki šteje toliko zveličanih in svetih udov. Žal mi je, odpusti mi moje grehe, zakaj terdno sklenem deržati nadalje božje in cerkvene zapovedi, natančno spolnjevati sveto vodilo, in pokoro delati za svoje stare grehe, da bo moja smert vsaj nekoliko podobna smerti pravičnih.

Popoldansko premišljevanje.

Na smertni postelji peče bolnika, da je
zapravljal božje milosti.

„Opominjamo vas, da milosti božje
nepridoma ne prejemanjete“. 2. Kor. 6, 1.

Bolnik na smertni postelji veliko terpi, na telesu bolečine, ketere mu dela bolezen, na duši, ker ga skerbijo stari grehi in se boji stopiti na božjo sodbo, ako premišljuje vse, kar je prejel od svojega nebeškega Očeta, posebno pa njegove božje milosti, s katerimi bi se lahko zveličal, ako bi jih bil dobro rabil. Zato je sv. Pavel Korinčanom pisal, da naj ne zanemarjajo in ne za-

¹⁾ Cattaneo tom. 2. discors. 31.

²⁾ Ps. 115, 6.

³⁾ 4. Mojz. 23, 10.

pravljajo božjih milosti: „Kaker pomagavci pa vas opominjamo, da milosti božje ne pridoma ne prejemaite.“ To opominjevanje prevdarjaj tudi ti in dobro se sprašaj, kako si do zdaj rabil božje milosti, pogreške popravi in dalje prejema in rabi božje dobrote v svoje zveličanje, da ti na smertni postelji ne bo vest očitala, da bi bil lahko svet, pa po svoji lenobi nisi. O sv. Duh, razsvetluj zdaj mojo pamet, da bom dobro spoznal, da sem na tem svetu prav za prav zato, da se zveličam, svet postanem in precej začnem tako živeti. O Marija in sveti Benedikt, mesečni patron srečne smerti, sprosita mi to milost.

1. Na smertni postelji si boš očital, lahko bi bil zdaj svet. Bog hoče, da bi se zveličali vsi ljudje in zato daje vsakemu potrebnne milosti. Velike, posebne milosti pa prejemaio redovne osebe in udje tretjega reda. Vsak ud tretjega reda bi bil lahko svet na zadnjo uro zavoljo toliko in tako velikih primočkov, kaker so prejemanje svetih zakramentov, vsakdanje večerno spraševanje vesti, duhovno branje, pridige, kerščanski nauk, mesečni shodi, duhovne vaje*), letni občni shod, lepi zgledi dobrih udov tretjega reda. Preštej, ako moreš, vsa božja navdihovanja, svete želje in občutke, dobre svete in opominjevanja! Ako bi imel gdo drugi samo pol teh milosti, pripomočkov in lepих priložnosti, ketere imaš ti, bi dosegel visoko stopinjo svetosti. S temi pripomočki se je že toliko udov tretjega reda zveličalo in veliko jih je prištela sveta cerkev mej zveličane in svetnike. Zveličaš se toraj tudi ti lahko in svet postaneš. Si pa res svet?

Lahko bi bil svet. Kristus me je odrešil sè svojo smertjo na svetem križu; nebeški Oče mi daje sè svojo vsemogočnostjo, Sin božji sè svojo neskončno modrostjo in sveti Duh sè svojo neskončno dobrotljivostjo veliko, neizmerno veliko pripomočkov, da morem spolnjevati božje zapovedi, premagovati skušnjave in vse, kar mi je na poti. Lehko bi bil svet, velik svetnik. Mlajši, bolj slabotni in ki so imeli več skušnjav kaker jaz, so se zveličali. Tudi jaz bi se lahko in lažje kaker oni, ali nemaren sem bil in zapravlil sem sè zgubljenim sinom neskončne milosti božje. Oče, tudi jaz sem grešil zoper nebo in zoper tebe, nisem vreden tvoj otrok imenovan biti. Oh odpusti mi mojo veliko nemarnost.

2. Svet bi moral biti. Bog hoče in tudi zapoveduje, da svetost zadobi v svojem stani, Izraelcem je rekel: „Bodite sveti,

*) V neketerih krajih imajo tudi udje tretjega reda svoje skupne duhovne vaje.

ker sem jaz svet.“ 3. Mojz, 11, 44. „Popolni bodite, kakor je vaš Oče nebeški popoln“, je učil Kristus (Mat. 5, 48) in njegov prvi namestnik na zemlji, sveti Peter, pravi: „Pisano je: Sveti bodite, ker sem jez svet“. (1. Petr. 1, 16.) Sv. Pavel je pisal Tesaloničanom in Efežanom, da Bog tirja od njih sveto življenje. Svet bi moral biti zavoljo toliko lepih zgledov zveličanih in svetih tretjerednikov. Ako so se mogli ti zveličati, ki so verovali ravno to, kar ti, ki so Bogu obljubili ravno to, kar ti, ki so imeli samo eno dušo, kakor ti, in so jih čakala ravno tista nebesa in ravno tisti pekel, kakor tebe, zakaj bi samo ti ne imel dolžnosti svet postati. Kakšno stopinjo svetosti si pa že dosegel? Po poti popolnosti moraš hoditi, leteti ne moreš; ali boš začel skrbeti za svetost še le na zadnjo uro, ko boš moral že svet biti?

Ti mi zapoveduješ, o moj ljubi Jezus, da moram biti svet; v ti tvoji zapovedi je zapopadena moja naj večja sreča. Ako ne bom svet na zadnjo uro, kakšno pravico bom imel do tvojih nebes? Ti si za me toliko preterpel, da bi me zveličal, jaz pa prav nič ne skrbim, da bi bil svet. Duhovni sin ali hči sem svetega Frančiška, pa ga ne posnemam; v njegovem tretjem redu sem obljubil sveto živeti v spolnjevanju božjih in cerkvenih zapovedi, deržal sem pa slabo. Ako bi bili pogubljeni na mojem mestu, le enega ne bi bilo več pogubljenega. Kaj, hočeš biti mej njimi, moja duša, in si večno očitati v peklu: lahko bi bila sveta in sem morala biti, in zdaj sem mej pogubljenimi namesti v nebesih? „Ne pomni grehov moje mladosti in moje nevednosti. Po svoji milosti se me spominjaj, zavoljo svoje dobrote, o Gospod.“ (Ps. 25, 7.)

3. Svet bi bil lahko in bi tudi moral biti, si pa tudi v resnici? Kako se boš tresel, ko boš moral dati odgovor ne samo od vsake besede, ampak tudi od vsake prejete milosti! Ako bi zapravlil veliko premoženje, kako bi sam sebi očital v velikem vboštvu! Ali najmanjša božja milost je več vredna, kakor največje premoženje, več kakor ves svet, zakaj vsaka, tudi naj manjša božja milost je cena predrage Jezusove kervi in je zastava večnega zveličanja. Koliko milosti si pa že zapravlil? Kaj boš odgovoril večnemu sodniku, ko bo tirjal od tebe ceno svoje predrage kervi? Kaj mu boš rekel, ko bo tirjal natančen račun od toliko milosti? Kaj boš na zadnjo uro želel? Zapri ta zvezek in dobro prevdarjaj, kako si do zdaj živel, in

kako misliš, da te vest ne bo pekla na zadnjo uro, na pragu večnosti. Boš še tako mlačno živel? Gorje pa tem, ki se kaker terdovratni in neobrezani na sercih in ušesih vstavljajo svetemu Duhu; „zakaj vstavljati se, govori sveti Duh, je kaker greh vraževanja, in nepokoren biti, je kaker hudobija malikovanja“; boj se, da tudi tebi ne bo rekel Jezus, kaker prerok Samuelj kralju Savlu: Zato tedaj, ker si Gospodovo besedo zavergel, je tudi tebe Gospod zavergel, da ne boš kralj Gospod je denes odtergal od tebe Izraeljevo kraljestvo, in ga dal tvojemu bližnjemu, ki je boljši ko ti. 1. Kralj. 15. Boj se, da ti Kristus ne vzame svoje milosti, in jo da drugemu, kaker jo je vzel Judežu Iškarjotu in jo dal svetemu Matiji. Mnogi so že zgubili, zapravili milost poklica za tretji red in ga sramotno zapustili; ali se ne more to tudi tebi zgoditi? Božje milosti zanemarjati, zapravljati, to je znamenje nesrečne smerti.

Še mi govoriš na serce, o moj Odrešenik, in to je za me zopet nova in velika milost in znamenje, da me še nisi zapustil. O kako sem srečen, da me nisi zapustil, ko sem se tako dolgo vstavljajal tvoji milosti in nisi zaperl svojega ljubezni polnega Serca. Stokrat bodi zahvaljen za vse milosti, ketere si mi do zdaj delil, da bi bil svet. Da, svet hočem in moram biti, ali kolikokrat sem že to sklenil? Hotel sem, in nisem hotel; vedno sem pravil, da bom začel sveto živeti, živel sem pa v resnici slabo, mlačno. Zdaj pa terdno sklenem skerbeti za zveličanje svoje duše; ta sklep bom ponovil in ga tebi izročil, o moj Jezus, vsako jutro. Tvoji sveti volji se ne bom več vstavljajal; dobro bom rabil tvoje svete milosti, ketere mi od denes na dalje še bolj obilno dajaj, da bom mogel z njimi ta terdni sklep deržati do smerti in se tako zveličati. „Rekel sem pa: zdaj začnem! Ta sprememba (prihaja) od desnice Najvišjega“ Ps. 76, 11.

Sv. Aljfonz tolaži dušo v britkosti.

(Dalje.)

Pojdi tudi na Kaljvarijo, kjer ga najdeš na križu v globočini bolečin; poglej ga, in gotovo se boš potolažila in radovoljno vse terpela za tistega Boga, kateri iz ljubezni do tebe vmira na

križu. Sv. Pavel se je rotil, da ne zna in da noče znati nič drugega v tem življenju kaker Jezusa križanega. Sv. Bonaventura pravi, da gdor hoče imeti pobožnost do Kristusa, mora zmirom z dušnimi očmi gledati vmirajočega Jezusa. Toraj v vseh svojih strahovih gledaj sv. križ, kateri ti bo vlil v serce pogumnost in serčnost v vseh tvojih britkostih.

Nad vse ti priporočam molitev; ako ne boš znala drugega reči, je zadosti da rečeš: „Gospod, pomagaj mi, in pomagaj mi hitro!“ Saj ti je znano, da veli sv. Cerkev duhovnikom in redovnikom tolikokrat ponavljati te besede v cerkvenih molitvah. Sv. Filip Nerij je gori rečeno kratko molitev učil ponavljati 63 krat, na tisti način kaker se moli sv. rožni venec. — Bog je obljubil, da nam bo dal vse, kar ga prosimo: „Prositate in vama bo dana.“ Sv. Bernard je bil kaker zamaknjen pri premišljevanju besed, ketere sta rekla Jezusu Zebedejeva sinova: „Učitelj, hočeva, da nama storiš vse, kar bova prosila.“ In Jezus je odgovoril: „Kaj hočeta, da vama dam?“ Mark. 10, 35. 36.

Vse milosti pa, ketere želiš prejeti od Boga, prosi jih le v imenu Jezusa Kristusa. Vse, kar dobimo od Boga, dobimo le po njegovih zaslugah. Sam naš Odrēšenik nam je obljubil, da, za kar prosimo Boga v njegovem imenu, nam bo tudi dal Oče nebeški: „V resnici vam pravim: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal.“ Zdaj pa pomisli, keder si vsa v strahu, kaker da bi te hotel Bog pogubiti, je li mogoče, da gdor ti pravi: „Prosi me, kar hočeš, in dal ti bom,“ da te hoče ta pehniti v pekel?

Zakaj pa sicer sumiš, da te Bog sovraži, keder si v dušni zapuščenosti? Ne žaluj, ne, temuč raje se potolaži, ker vidiš, da Bog s tebo tako dela, kaker dela z najljubšimi dušami svojih služabnikov, in kaker je postopal sè svojim Sinom, o ketere.m pravi Izaija 53, 10: „In Gospod ga je hotel zdrobiti v bolečinah.“

Keder te straši misel, da te Bog hoče zapustiti zavoljo tvoje nehvaležnosti, stori, kar sta storila učenca, katerim se je na poti v Emavs pridružil Jezus v podobi popotnika. Keder so prišli do omenjenega mesta, je hotel Kristus iti naprej, ali učenca, kaker pravi sv. evangelij, sta ga prisila rekoč: „Ostani z nama, ker se mračí;“ na kar se je Gospod blagovoljno vdal ter ž njima stopil v hišo in ž njima ostal. Stori tudi ti tako

keder se ti zdi, da te hoče Bog zapustiti: prisili ga, da s tebo ostane in mu reci: „Moj Jezus, ostani z menoj; nočem, da me zapustiš. Ako me ti zapustiš, h komu naj grem, da me potolaži in reši?“ Moli večkrat tako, in ne se bati, da te bo zapustil. Reci tudi večkrat sè sv. Pavlom: Niti smert, niti življenje... ne druga stvar nas ni v stan u ločiti od ljubezni do Boga i. t. d. Ali pa posnemaj sv. Frančiška Saleškega. Ko je bil še mladenič je nekaj časa bil v jako veliki dušni zapuščeniosti, tako, da mu je hudoba prigovarjala, da je odločen za pekel. Sveti mladenič je pa na to odgovoril: „Ker mi toraj ne bomo mogoče Boga ljubiti v večnosti, ga hočem vsaj tukaj ljubiti, koliker morem.“ Nato je zopet zadobil dušno veselje.

Bog pravi: „Razširi svoja usta, in jaz jih bom napolnil“ Ps. 80. 11, kar pomeni, da koliker bolj zaupamo na Boga, toliko več bomo od njega prejeli. On sam terdi, da ljubi tiste, kateri v njega zaupajo: „Zaščitnik sem vseh v mene upajočih.“ Ps. 17, 31. Keder se bojiš da te ne sluša, misli si, da te graja Gospod, kaker je grajal sv. Petra: „Maloverni, zakaj si dvojiš?“ Zakaj dvojiš, ali te poslušam, vedoč, da sem obljubil vslišati vsacega, kateri me kaj prosi? Ker nas pa hoče vslišati, zahteva, da verujmo, da nas gotovo vsliši: „Vse, za kar me boste v molitvi prosili, verujte, da boste prejeli in da se vam bo zgodilo (po vaši volji.)“ Zapomni si besede: „verujte, da boste prejeli;“ toraj je treba imeti stanovitno zaupanje, da bomo vslišani. Pomisli, da imaš opraviti s predobrim Bogom, toraj proč z otožnostjo! Gdor služi Bogu in je otožen, ta Bogu dela sramoto in ga ne časti. Sv. Bernard pravi, da gdor si predstavlja Boga ko ostrega in okrutnega, ga žali, ker On je sama dobrota in vsmiljenost. Kaj dvojiš, da ti Jezus odpusti tvoje grehe, keder jih je pribil na križ (kjer je vmerl za te) sè žebli svojih rok!

Bog je razodel, da je njegovo veselje biti z nami: „Moje veselje je biti sè sinovi človeškimi.“ Ako toraj Boga veseli z nami občevati, moramo tudi mi imeti veselje občevati ž njim. Ravno ta misel naj nas spodbuja, da bomo z Bogom občevali sè vsem zaupanjem ter skerbeli, da ves čas, dokler smo na svetu, preživimo z našim Bogom, kateri nas toliko ljubi in v čiger društvu upamo enkrat v nebesih prebivati celo večnost.

Zaupajmo toraj in ljubimo Boga kaker svojega najljubeznivejšega prijatelja, kateri nas ljubi bolj ko nobeden drugi. Stra-

šljive duše mislijo, da je Bog trinog, kateri ne zahteva od svojih podložnih nič ko spoštovanje in boječnost! zato se tudi boje, da se nanje razjezi za vsako nepremišljeno besedico, za vsako slabo misel, ketera je letela mimo njih uma, ter da jih zato misli kar pehniti v peklenko brezno. Kratko nikar, Bog nam ne vzame svoje milosti kaker samo takrat, keder ga zaničujemo in mu herbet obrnemo s p r e m i s l e k o m in kar na odkrito. Res, tudi ako storimo kak odpustljiv greh, ražalimo Boga, ali to nam ne vzame milosti božje; zato se tudi Bog precej potolaži, ako se takega greha skesamo. (Dalje prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: Neka tretjerednica za poterpežljivost in stanovitnost v dobrem do konca, priporoča tudi svojega očeta, brata in sestre; M. C., tretjerednica, da bi si izvolila stan po božji volji, in za mir v hiši; M. B. za dober namen; pokojna Katarina Abram † 2. marca in Ivana Runtič † 8. marca (zglede ponižnosti in poterpežljivosti v dolgi bolezni); Fr. R. v R. za pomoč v dušnih težavah in odvernjenje velike škode pri neki kupčiji; P. S. priporoča mladeniča, ki je zaradi volitve stanu v velikih dušnih stiskah in skušnjavah; M. M.; neka mati priporoča svojega sinu v družinskih zadevah; neka oseba iz P. svojega očeta za spreobrnjenje in neko osebo za ozdravljenje, če je volja božja; F. Ž. iz Št. Jurija priporoča svojo mater za zdravje in tudi sebe za popolno ozdravljenje; neka tretjerednica višjega stanu; neka mati za mir in edinost v družini; M. S. priporoča svojega že 20letnega sinu, ki ga že 4 leta terpinči zavratna bolezen; J. H. za milost stanovitnosti v nekem trdnem sklepu poboljšanja; B. M. v Št. M. za božjo pomoč v njenih potrebah (sv. maše oskerbljene).

Zahvala za vslišano molitev.

Iz Maribora, 6. marca 1895.

Spolnujem svojo in svoje sestre obljubo in se iz dua serca zahvaljujem presv. Sercu Jezusovemu, Lurški Materi Božji, sv.

Jožefu, sv. Frančišku in sv. Antonu Pad. za dve milosti, ketere sem dosegel posebno po skupni molitvi. — Mogočna je molitev, katero več oseb opravlja. Kristus pravi in Njegova beseda je večno resnična: „Povem Vam, ako se dva zmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč koli prosita, zgodila od mojega Očeta, kateri je v nebesih.“ D. B.

Iz Mirna, 8. marca 1895.

Decembra mesca preteklega leta sem se bil zvernil z voza, ter vsled padca se tako močno vdaril v nogo, da je vkljub vsej pomoči bila noga vedno slabeja. Po preteku enega mesca pa se mi je pridružila še druga bolečine. — V tej veliki sili se zatečem z zaupanjem k Brezmadežni D. M., k sv. Frančišku in sv. Antonu P. ter njim na čast opravim devetdnevnicu z obljubo, da hočem v Cvetji razglasiti, če bodem vslišan. — Večno hvalo izrekam Bogu, ki me je vslišal na priprošnje svojih svetnikov.

J. F. tretjerednik.

Iz Gorice, 12. marca 1895.

Lansko leto sem več mesecev tako bolehal na persih, da sem mislil, da bom moral službo zapustiti, ker sem že silno teško opravljal svoje dolžnosti. Tedaj pa sem obljubil „Mariji pomagaj“ na Brezji in „Materi milesti“ v Mariboru, da hočem tudi jaz po svojih slabih močéh kaj pripomoči za zidanje teh dveh Marijinih cerkev. Obljubil sem tudi, če mi ljuba Mati božja zopet sprosi zdravje, vse to tudi v Cvetji objaviti. Kakor večkrat me je Marija tudi zdaj vslišala ter mi sprosil zdravje, zato njej v čast in hvalo in v čast sv. Jožefu ter sv. Antonu Padovanskemu izpolnjujem tudi drugi del svoje obljube.

Jožef Lipša, tretjerednik.

Iz Idrije, 12. marca 1895.

Zadnjega dne prosinca tega leta se mi je popoldne povedalo o dogodku, ki bi bil imel za mene prav veliko skerbi, če bi se bil doveršil. V svoji sili se zatečem k sv. Jožefu, velikemu zavetniku svete cerkve in mogočnemu pomočniku stiskanih, s priserčno prošnjo, da naj on sè svojo mogočno priprošnje odverne pretečo nevarnost. Obljubim, da hočem vslišano prošnjo naznaniti v „Cvetju“ z objavo polnega svojega naslova. Nekako o polutretji uri popoldne se je to veršilo. Blizu polupete ure se je, čast in hvalo Bogu, preblaženi Devici in Materi Mariji in njenemu deviškemu ženinu sv. Jožefu, reč za mene in dotične

osebe, na boljše obernila, prihodnjega dne pa popolnoma v dobrem zmislu poravnala. Smatram za svojo posebno dolžnost, da vse bralce ljubega „Cvetja“ prosim, naj posebno goreče častijo našo ljubo nebeško Mater Marijo, preblaženo Gospo lurško, pa da naj bodo tudi iskreni in stanovitni častivci njenega deviškega ženina sv. Jožefa, naj v vseh dušnih in telesnih britkosti in težavah tudi njegove pomoči prosijo.

Sveti Jožef, prijatelj Božjega serca, prosi za nas!

S ponižnim spoštovanjem

Vam serčno vdani

Franc Repič

lekarski pomočnik v Idriji in naročnik
„Cvetja“.

Videl in poterdil

(Mesto pečata).

J. Kogej dekan.

Dalje naznanjajo svojo zahvalo: A. T. iz Tomajske fare na Krasu za ozdravljenje svojega očeta; neka tretjerednica od Sv. Lovrenca za pomoč v veliki dušni zadregi; M. J. iz N. m. za ozdravljenje hude 2letne bolečine v nogi; K. K. iz Ljubljane za pomoč v neki posebni sili; A. L. iz Ljubljane za zdravje zadobljeno po devetdnevnici na čast sv. Frančišku, sv. Antonu Padovanskemu in blaženi Devici Mariji; neka mati se priserčno zahvaljuje svetemu Jožefu za milost, da je nje sin srečno prišel od vojakov, in za več prej in potem izprošenih milosti; neka tretjerednica se zahvaljuje sv. Antonu Padovanskemu, da je nje brat službo dobil, in za več drugih reči; Fr. Ž. za večkratno ozdravljenje na klic sv. Antona in sv. Frančiška; A. K. tretjerednik v S., da je prejel na prošnjo sv. Antona Padovanskega v neki zadregi in britkosti nepričakovano obilno pomoč, ravno tako tudi, ko mu je pri neki drugi priliki pretila občutljiva nesreča; F. K. za odvernjenje hudih skušnjav po vžitju kosčka kruha namočenega v olje, goreče pred podobo Marijinega serca.

čisto tuje; ni torej opravičeno, ako se dandanašnji vender le piše vse vprek n. pr.: „Ta cerkev bila mi je že od nek-daj ljuba in draga“ — namestu: „Ta cerkev mi je bila že od nekedar ljuba“. „Potem razšli smo se za kratek čas“ — namestu: „Potem smo se za nekaj časa razšli“. „Metličani zelo hvalijo to vodo; toda meni ni posebno ugajala; bila je premehka“ — namestu: „Metličani zelo hvalijo to vodo, meni pa ni posebno vgajala, premehka je“ (ali: „zato ker je premehka“).

Tudi za odvisnimi stavki se po naše ne govori participij ali sploh glagol pred enklitiko, temuč za njo; ne: „Strast, ki ga je imela v oblasti, poznala se mu je pri vsaki besedi“, temuč: „Strast, ki ga je imela v oblasti, se mu je poznala pri vsaki besedi“. — Zakaj se v hervažčini za odvisnim stavkom ne more nadaljevati z enklitiko, je očitno; zato, ker sploh ne more stati za mnogobesednim pervim členom stavka, temuč le za prvo naglašeno besedo, ne glede na nje zvezo z naslednjimi. Vender se za odvisnim stavkom tudi v hervažčini glavni stavek ne začinja in ne nadaljuje večno s participijem ali sploh glagolom, kaker se dela zdaj v naši knjižni slovenščini; besedni red je tak, kakeršen bi bil, ke bi bila misel odvisnega stavka izražena z eno ali več besedami, ki ne bi bile stavek, n. pr.: „Kad Turki vide Srbe za sobom, nje koji se stanu vračati. — U svih je, koji su tu bili, srce od radosti zaigralo. — Da bi se poslovice lakše razumjeti mogle, ja sam kod mnogih dodavao po koju rieč; a da bi čitatelj odmah poznati mogao, što je poslovica narodna, što li je moj dodatak, poslovice su naštampane večimi crkvenimi slovi.“

Tako stavijo besede tudi prekmurski Slovenci; prim. Küzmič, Mat. 22, 34: „Gda bi pa Farizeuške čuli, ka je zatekno vüsta Sadduceušom, v k ũ p so se spravili prŕti njemi.“

Velika večina našega naroda, ali prav za prav vse ljudstvo, kateremu je naša slovenščina književni jezik, bi govorilo gori navedene stavke tako: „Ko so videli Turki Serbe za sebo, so se neketeri začeli vračati. — Vsem, ki so tu bili, je serce od radosti zaigralo. — Da bi se laglje razumeli, sem pri mnogih pregovorih dodajal po kako besedo; da bi pa bravec precej lahko poznal, kaj je narodni pregovor, kaj moj dostavek, so pregovori natisnjeni z večimi cerkvenimi čerkami“. — Na kaj se torej opirajo naši pisatelji, ki pišejo, kaker ne govore niti Slovenci niti Heryatje: „Ko so videli Turki Serbe za sabo, začeli so se neketeri vračati. Vsem, ki so bili tu, zaigralo je srce radosti. Da bi se lažje razumeli pregovori, dodajal sem pri mnogih“ itd. ?¹⁾

¹⁾ Če kedo misli, da ni lepo berž za odvisni stavek postavljati enklitike, naj pa z glavnim stavkom začinja, kar je dostikrat lahko in naši slovenščini tudi najprimerniše; „Pri mnogih pregovorih sem dodal po kako besedo, da bi se lažje razumeli; natisnjeni so pa pregovori z večimi čerkami, da bi bravec precej lahko poznal, kaj je narodni pregovor, kaj moj dodatek“.

Pa ne le, da more stati pri nas enklitika ko taka, t. j. nenaglašena, berž za odvisnim stavkom, tudi naravnost v začetku stavka lahko stoji, ne da bi se s tem pregrešili proti glavnemu zakonu, ki pravi, da ima stati enklitika na drugem mestu v stavku. Ako pustimo namreč prvo mesto prazno, stoji enklitika na drugem in vendar začenja stavek. To se godi 1. v vprašanjih, kjer je izpuščeno spred: ali, kaker: „te zebe? — si ga videl? — si se ga že naveličal?“ 2. v stavkih ki navajajo vzrok, kjer se izpušča: ker, n. pr.: „Le hitro pojdi, je daleč. — Denes ne grem, je že prepozno. — Tepem ga ne, se mi smili. — So oče doma? Ni jih ne, so šli na semenj. — O, ni bil bos ne, je imel kosmate noge (ne: „Imel je kosmate noge“). — Človek se težko prav spočije poleti, je prekratka noč, pa dela preveč.“

Tudi razne druge besede se tako zamolčujejo. Ptičar pravi: Aha! se je že vjela“ in meni n. pr. senico, ki ji je bil nastavlil. Učenec doveršivši svoje pisanje vesel vsklikne: „Sem že spisal“ ter misli „nalogo“ ali „kar sem imel pisati“. Kristus je rekel velikim duhovnikom po Metelkovi prestavi Mat. 21, 24: „Vas bom tudi jaz poprašal eno besedo“ — pri tem misli „ker me vi to sprašujete“; malo dalje: „Vam pa tudi jaz ne povem, s katero oblastjo to delam“, kjer je spred zamolčano: „ker vi nočete odgovoriti na moje vprašanje.“ (Dalje prih.)

— Tako bi se reklo namesti: „In ko ga je prišel Anže kropit, trdil je, da še ni nihče ležal tako lepo na mrtvaškem odru“ — prav: „In Anže je trdil, ko ga je prišel kropit, da ni še nihče tako lepo ležal na mrtvaškem odru“; namesti: „Res je, in ta misel mi težko de, da kmalu mine moj posvečeni čas in ker je izpolnjena obljuba, morala bom odložiti belo krilo in je zamenjati s svetnim“ — prav: „Res je, in ta misel mi je težka, res, da kmalu mine moj posvečeni čas ter bom morala odložiti belo krilo, ker bo izpolnjena obljuba, in je zamenjati s posvetnim“; namesti: „U molknila je dobra žena; kar jo hotela reči, bila bi graja lastnega moža, in te ni hotela izustiti“ — prav: „Dobra žena je vmolknila, ker bi bila graja njenega moža, kar je tela reči, in te graje ni tela izustiti“. Namesti: „če je tedaj hotel mašnik svoje roke povzdigovati, razprostirati in semtertje po potrebi premikati, so mu mogli služabniki plašč odvihati in odvihanega nakviško deržati“ (Pekec) — bi se reklo lahko: „tedaj so morali služabniki plašč odvihati mašniku in odvihanega kvišku deržati, če je hotel roke povzdigovati, razprostirati in po potrebi semtertja premikati“. Namesti: „Ko se je Pahom o vsem dobro prepričal, vrnil se je v jeseni zopet domov ter je začel vse razprodajati“ — bi se bilo prav pisalo: „Pahom se je o vsem dobro prepričal; potem se je v jeseni vernil domov ter začel vse razprodajati“; namesti: „Ko je še s hvaležnostjo pokrepčal se z malo večerjo, ulegel se je po kratki večerni molitvi ves utrujen spat, prvič v beli Ljubljani“ — prav: „Hvaležen se je pokrepčal še z majhno večerjo ter po kratki molitvi legel spat ves vtrujen, prvič v beli Ljubljani“. — V drugih primerih bi si umen pisatelj vedel drugače pomagati. Namesti: „Sedaj pa, dragi Horacij, spusti va se dol na zemljo — bi bilo prav: „Sedaj se pa le dolu spustiva na zemljo, dragi Horacij“; namesti: „Ko bi vi sami živeli po pravici, bi ne oprostili tata“ — boljše: „Ke bi vi sami pravično živeli, ne bi oproščevali tatu“; namesti: „Po oni čobodri ali ambroziji, ali kakor jo že hoče kdo imenovati, ščiplje me kar po črevesih, ko se je najem“ — prav: „Po tisti čobodri ali ambroziji, ali kaker jo že hoče kedo imenovati, mene kar ščiplje po črevesih, ko se je najem“.